

Ennen köysi katkeaa,
 Kielen kanda ratkeaa
 kuin nyt sana suomalaisen,
 kunnialla kulkewaisen.

Wäinämöisen weisateessa,
 soitellessa formillansa
 muinen liikkui luondo kaikki;
 mutta nyt ei liiku meillä
 muu kuin kieli muukalainen.

Wieras kieli woipi olla
 amma opin asioissa;
 mutta muista! koto-kieli,
 niin kuin nisä oman äidin,
 tuopi nestettä nerolle.

Kaiikki muu on maailmassa
 muuttelawa muotoansa
 paitsi muistoa pahunden
 taikka hyötyisän hywyhden.

Itse ombi ihmishyden
 jäsen joukossa jokainen;
 joka siis nyt siwotoina
 ylen katsoo kanssa-weljen,
 se on sortaja sukunsa.

Joka jouten haasteleapi
 paljo toisen pahennusta,

ilmoittaapi ilkeyttä
oman sielunsa siisällä.

Miesten mieli yhtyväinen,
koska töitä täytetään,
on kuin köysi kolmi-säinen,
jolla kuorma köytetään.

Joka on jalo ja toimeissa tarkka,
sillä on tallella taskussa marikka;
toimella puutokset poistellaan,
onnelle ohjatset laittellaan.

Rautta väärin käyttämisten
paha paisuupi hyvästä,
syndi syissä ehdollisten
syngydestä syvästä.

Kunnolla kulkewan maailman matkat
onni on oiva;
hänelle kuoleman hetkellä Herran
lohdutus loistaa.

Sielun selvä filmä, kuulo
suotta meillä suljetaan;
sillä eihän epä-luulo
tiedä tietä tuonelaan.

Pohjan tähti taivahalla
ei se lennä eikä liiku,

miehen mieli kallon alla
turhan tähden täällä kiiku.

Totisesti tunnon teillä
parempi on myötä meillä
maailmassa matkustellen
kuin nyt kurja mielä waila
haastelewa hassun lailla
pahennusta paapotellen.

Rangea on karjan kieli
maassa pitämään puhetta;
mutta jos nyt joutawasti,
ilkeästi ihmis-kunda
täällä pakitsee pahuutta,
niin on paha pakinoiten
aina eläindä alembi.

Waila järjen walkeutta
mies ei tunne tuhmuuttansa;
kuin päivän paisteheessa
wasta warjonsa näkeepi.

Ansionne ombi ahdas
täytetyistäkin teoista;
sillä sielu ombi aina
melwollinen wakaifesti
täällä täyttämään hywyttä;
rikos rietas päälliseksi

pahan palkinnon lisääpi.
 Tästä syystä on syndisellä
 aina armoa anella,
 koska turha tuonelasssa
 ombi ansio omainen.

Tällä lailla Laupiaalda
 saapi saatavaa rukoilla:
 Armahtaja! anna meille
 mitä mielestäsi suvaitset,
 waan ei, täynnä synnin syitä,
 oman ansion osuutta.

Armosta on alku meillä,
 armon kautta kaikki lahja;
 omat ovat ainoasti
 syyst ja synnit ihmisellä.

Ihmis-parha, itsehensä
 luulon kautta luottawainen,
 ombi saanut heikon sauwan;
 ainoasti Herran armo
 tuopi meille menestyksen
 ahkeruudemme avulla.

Jospa jostus ihmis-tunda
 saisi tietää salaisundet,
 jotta Jumala näkepi,
 sitte nauru naapurissa,

wiha, waino, wallan saaden,
kestäisivät kansan kesken.

Kovat wihan vaikutukset
ovat omassa powessa,
kewemmat sen kohtaukset
onnettomalle oheessa.

Rakkauden rauhallisen
kautta waino voitetaan,
vielä miekka wihollisen
taitawasti taitetaan.

Wesa woiman juurillansa
maasta warrelle wetääpi,
poika aina aiwullansa
opin kirjasta kerääpi.

Hullulla on hupa luulo
vielä houra-huonehessa,
että yksin yhtyänsä
järki jäänyt on hänelle.

Kuka on keksinyt kukan ja kellon,
ottanut aikansa onneksi waariin,
sillä on saatawa pehmeän pekon
laihosta wiimehin wiljakin laariin.

Koulu mielen kohendaa,
oppi hywä ojendaa,

saapi tawat taipumaan ,
ilki - wallan waipumaan.

Jos on järki jähdytetty
käynehellä kouluansa ,
kynnyksellä kylwötetty
on se saunan saatuansa.

Konstilla on korwa luotu ,
filmä sielun ikkunaksi ,
järjen walo wasta suotu
ihmis - kunnan kunniaksi.

Misä miehen pitkä kieli
paljon toista pahendaa ,
siellä suotta lyhyt mieli
oman arwon alendaa.

Se on niin kuin siemenensä
söisi kylwäjä kesällä ,
koska hellä heikulla
hyvän hyötynsä pilaapi.

Tuhma ostain onneansa
heitti hinnaksi hyömyden ,
ehkä hänen etuansa
hyvä hyödytti enemmän.

Paha , lurjus palkan tähden
pahan miellä palwelee ,

niin kuin koira leivän nähden
käslyn kurjan täyttelee.

Siitä pahan palkinnoksi
häpy häijy peritään,
koska konnan suosioksi
hyvä täällä hyljätään.

Erinnyt on ennen muinen
rietas hengi riivatuiستا,
riivatut nyt riettabasti
händä tahtovat takaisin.

Kuin on miehen mieli norja,
synniile ja syille orja,
niin nyt hengi heränneen
Luojan luondo-kappaleen,
ehkä aina awutoina,
woipi olla wiatoina
parempi kuin paatuneen,
synnin suossa faastuneen.

Koska miehen jalo mieli
Herran käslyn käsittää,
fitte se kuin tulen kieli
sydämengin sytyttää.
Siitä syystä walistusta
tunnosamme tarwitaan,
hengen hyvän vaikutusta

waroksemme waaditaan.

Moni, luja luonnostansa,
aiwan kowin kohdastansa
toisen töitä tuomitsee;
mutta tundo tuffiwainen,
himon siihen hillitsee.

Tuoden tuskan, turmiingin
wiina juoden janottaa,
watsan kautta kallohingin
winga siitä waeldaa.

Koska wiina wiepi mielen,
turmeleexi tunnon, fielen,
fitte sielu halpenee,
järjen arwo alenee.

Hullu, ollen humalassa,
ei se elä Jumalassa,
waan on walmis waipumaan,
nuhjuksena nukkumaan.

Nuki ovat koiran korwat
maatesfakin mandereella,
waan ei tuhman oman tunnon
synnin nurmella nuhisten.

Luottajalla luulohonsa
ombi oma suosionsa,

ehkä oppi onduwainen
puolda ombi puuttuwainen.

Wallan saanut wesi-suoni
tulwan tuoden upottaa,
wäljällänsä wäärä juoni
kansan onnen kadottaa.

Arwon alku on walistus,
joka hengen herättääpi,
wirittääpi wiisautta,
tuopi tundohon totuuden.

Miin kuin händä häijyn koiran
hädän alla aleneepi,
niimbä kowan kohdateessa
monen muhkens wajoopi.

Sokeana soutawalla
tuulen myrskysä merellä
waara ombi wahdon alla,
kuolo kulkewa lähellä;
samaten on syndisellä
järjetä nyt jäänehellä
elon myrskysisen meressä
hukka huoldawa edessä.

Kyllä tuima tulistuu,
jumalaton julmistuu,

että vielä viimeiseksi
käypi häijyn kuvaiseksi.

Tuli-palon paisuwaisten
tuuli turmaksi tekepi,
kautta himon kaswawaisen
meille turmio tulepi.

Sielun rauha, riemu vielä
säilywäiset owat siellä,
kussa toivo kuumoittaa,
huokaukset huojendaa.

Bedon luondo lieviää,
koska hammas helidiää;
moni muukin masenee,
jolda wäki wähenee.

Wailia järjen vaikutusta
sielun silmä suljetaan,
että kohden kadotusta
kurjan lailla suljetaan.

Waimoldasi waatiwainen
kanan kestäwää hywyttä!
ole itse oiwan lainen,
etsi wirheisä wähyttä;
sitä nainen siwenee,
pahastakin paranee.;

Moni julma juonillansa
 tulistaapi tuskan hiilet
 hyvälle ja huonommalle,
 mutta piru waan pahalle.

Kyllä itse ihmis-parha
 kärsimään on aiwan arka,
 waikka muita waiwuttaa,
 toista siihen totuttaa.

Syystä lapsen syndymässä
 awio on niin kuin aita
 seisomassa säipäinensä,
 joita witsa, joka aika
 ympärillä, yhdistääpi.

Kaksin puolin kaikki riita
 ilmestyypi ihmisille,
 eikä kestä keskenänsä
 ystäwyhyskän yksin puolin.

Siweys on siide oiwa,
 wanne wahwa ystäwyhden,
 joka ei nyt, wyötä waila,
 kestä kelmien wälillä.

Itse kuolo ihmisellä
 taudin tuskan liewitesä
 käyppi kerran keweäksi;
 erittäisä elämästä

hengi vielä Wirkistyypi
 niin kuin tyttö kynttilässä
 loppuwana leimahdellen,
 illan' suussa päivä pilwet
 purppurallansa punaillen.

Suokea on oma huoli,
 tylsä tustan turma nuoli
 tulewalla tuonelaan
 alla toiwon autuaan;
 mutta muista toiwotonda,
 olendoa onnetonda,
 joka, kurja, kuituttaa,
 runnelduna ruituttaa.

Suotta oli Simsonilla
 woima jäykkä, waan ei järki,
 koska naisen saksen kärki
 käwi hiuksen hapenilla.
 Miellä waiilla waldaisa
 kerran kallo keritään,
 wasta järjen waukuttaisa
 onnen osat peritään.

Pisto-puhe pilkallansa
 ombi löhmistä lujempi,
 itse tosi toisinansa
 korwa-puustia kowempi.

Tutkinto on Tuomarille
 tosin hyvä toden tähden,
 koska tarkoin tuomitaan,
 sitä litin Lääkärille
 tarpehelle taudin nähden,
 että apu arvataan.

Se on sielumme valistus:
 ensin tundea totunden,
 sitte seurata totuutta,
 olla oikea menoisssa.

Maa ja taiwas mainioita
 ovat täynnä tutkittaa,
 itse ihme-töitä, joita
 luondo meille muistuttaa,
 että Herra huomaittaisi,
 luonnon Luoja tunnettaisi.

Uwaimella askareisssa
 aitan owi awataan,
 kirjjan opin kappaleisssa
 kielden taito tarwitaan.

Ei se auta ajatusta
 surkeata suuremmaksi,
 ehtä sanat, suotta suuret,
 puhalletut pulskelihki,
 kohoittawat kirjjan kautta.

Sanat wailla selweyttä
 hengen, järjen hedelmisä
 tiedon, taidon pimeyttä,
 merkitsewät meiningisä.

Minä tundo tutkiwainen,
 ajatusta auttawainen
 wiisautta wirwoittaa,
 fielen paulat kirwoittaa.

Poru turha loputoina
 ilman järjen jännitystä
 kirjassa on liemi liika,
 wielä wettä wetelämbi.

Onni ombi ihmisellä
 hillimätöinä himoisä
 surmaksi kuin suuri purje
 tuulen myrskysä merellä.

Luojaldamme lahja saatu
 oma tundo on kuin peili,
 jossa muoto muistetaan;
 sillä siinä töiden laatu,
 tahdon tuuli, innon seili
 tuonelasä tunnetaan.

Watsa on kuin waldakunda,
 jolle jäsenet jokaiset

täällä wetävät weronsa ,
 joka jälle jäsenille
 hyvän hyötynä jakaapi.
 Pää on päällä waldiaana
 johdattajana jäsenden.

Mina , niin kuin alammainen
 waldakunnassa wapaassa ,
 hyödyllinen , hyvä ombi
 joka jäsen ruumihille ,
 waikka waan nyt pelto - mies'nä
 jalka kaikki kannattaapi.

Warsti wahwa kaswannolla
 kuwa ombi waldakunnan ,
 jossa juuret , jossa lehdet
 owat oiwat alammaiset ,
 kukka päässä kuningaana.

Koska tieto miehen tiellä
 elämässä enenee ,
 tyllä sitte terran siellä
 wäärä luulo wähenee.

Estiwäinen etuansa
 riidan kautta riittävästi
 saapi takin tappuraisen ,
 housut läpi hohtawaiset ,

mutta soppu saamuttaapi
kungin elämän etuutta.

Misä usko mielewämbi
sydämengin sytyttää,
siellä on se eläwämbi,
sielun arwon säilyttää.

Waiwaiselle laki wasta
oikeutta opettaapi,
koska kowin raiyya-witsat
herätteek: hengen lahjan
hantelewat hartioita.

Waiwainen on waldafunda,
kansafunda siellä kurja,
tussa wielä raiyya-witsa
tawoissa on tarpehelle,
uskon opissa ojennus.

Rahan puutos rasittaaapi,
waan ei järjen jännitöinä,
sillä mies on mielehensä
tyhjembäängin tytywäinen
tiedon waiwaisen tilassa.

Wäki-walda wäijywäldä,
ynseystin ylpeäldä
tuskan tullen lieviää,
hädän alla häwiää,

ntin kuin pedon , pudoneena
 kuoppahan , on kadonneena
 himo toista tappamaan ,
 saalihiksi saattamaan.

Waiteuden waelbatssa
 majoisia ja mandereilla
 taudit tuovat tuskaisuutta ,
 jonga wasta wanha kuolo ,
 lähetetty lääkäriksi ,
 lohdutellen lopettaapi ;
 mutta muita waiteambi
 tauti , pahin parannella ,
 ombi tuska oman tunnon.

Tuskallinen oma tundo
 ombi tauti tarttuneena
 ilkeydestä ifosta ,
 tuli wirheistä wirinnyt.

Kuin on kungin sydämessä
 hywän tundo , pahan tieto ,
 waan ei huoli hywästänsä ,
 eikä tottele totuutta ,
 niin on kurja kuolewainen
 paha taikka mieli-puoli.

Kyllä owat hymmenetkin
 lahjat meille Laupiaalda

suodut sukumme hyväksi ;
 waan se , joka walitellen
 kiitokseta kitiseepi ,
 napiseepi naukumalla ,
 ombi jäänyt järjeldänsä
 wielä puolda wailliseksi.

Mitä maassa matelee ,
 maaksi jälle murenee ,
 syndinengin syndyneenä
 laksohonsa lakastuu ,
 mutta hengi heränneenä
 pysywänä pelastuu.

Kateus on kaswaneena
 warsin paha paatuneella ,
 joka siitä joutawasti
 itse waiwansa walaapi.

Kandajalla kateutta
 warsin paljon waiketta
 syndynyt on sydämeen ,
 josta sula hyvän-suondo
 pakenee , ja paha luondo ,
 karme käypi ytimeen.

Se on aina arwon waara ,
 kuin on kieli kaks-haara ;
 miehen mieli ,
 kelyo kieli

Kallihiksi katsotaan,
 kunniaksi kutsutaan.

Luulo luja paulatoina,
 lendämässä lewotoina
 suotta kaikki suurendaa,
 järjen maassa masendaa.

Liika luulo liehuwainen
 awaruutta ajelee,
 hoursansansa horjuwainen
 järjen pian jättelee,
 että omi ohjatoina
 sitte warsin wallatoina.

Jos on wasten taikka wailla
 luonnon lahja sillä lailla,
 että tosin toiwotungin
 wiran työ on kurja kungin,
 niin on paras vaimendaa,
 huolen työllä huojendaa.

Wiisas vielä wainottaisa
 järjeldänsä jänkistyy,
 niin kuin köysi kasteldaisa
 jäntemmäksi jännistyy.

Jota kuollut joutawasti
 kamiossa kamoittaa,
 srotta sitä moniasti

hykin pienit pelottaa ;
 sille pyhyngin pyräys
 on kuin outo järäys.

Tuhma, kuullen kummituksen,
 ei se anna ajatuksen
 tulla tuota tutkimaan,
 waan on walmis uskomaan.

Waino ombi wiatoina
 kirjallekin kunniaksi ;
 Wapahatajan waeldaisssa
 oli orjan-tappurainen
 runnu päähän rufennettu
 paljon kuldaista parempi.

Taka käsin käändeleept
 peili puustawit sanoissa,
 tundo tuhma wäändeleept
 toden toisaksi menoissa.

Roston pyhyndö ombi kohta
 luona luondo-kappaleengin
 puskewana puolestansa,
 mutta itse ihmishyden
 eroitus on eläimistä
 oikeuden oiwa tundo,
 joka miellä johdatellen
 wiisautta wirwoittaapi,